ՓՓԽԼԻՆ, 30 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ 1882 Թ.
ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽ ՀԱՅԵՐԵՆ ԼՐԱԳԻՐ.
I

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

Պատմութիւն հայոց ի հնումն մինչեւ ցժամանակս մեր՝ ի հեղինակէ Մովսիսի Խորենացւոյ։ Ընդ խմբագրութեամբ Գ. Տէր-Յովհաննիսեան։ Ի Վենետիկ, ի տպարանի Ս. Ղազարու։ 1881։ Ի 8-ածին, էջ 400։

Ի ՄԻՋՈՑԻ ՀԱՅՈՑ

Ի միջոցի հայոց։ Ժողովածոյ ազգային վիպասանութեանց։ Ի Վենետիկ, ի տպարանի Ս. Ղազարու։ 1881։ Ի 8-ածին, էջ 400։

Ի ՄԻՋՈՑԻ ՀԱՅՈՑ

Ի միջոցի հայոց։ Ժողովածոյ ազգային վիպասանութեանց։ Ի Վենետիկ, ի տպարանի Ս. Ղազարու։ 1881։ Ի 8-ածին, էջ 400։

ՊՈՒԼՈՒՍԿԱՆ ԴԱՒԹԻՒՆ

Ընդ ձմեռային ժամուն տեղի ունեցաւ հանդէս երաժշտական, յորում ներկայ էին եւ Ա. Տէրութիւնք։ Ընդ այլ եւ այլ կտորս երաժշտական ներկայացան եւ երգք ազգային, որոց մեծ մասն ի գրչէ Ռ. Մելիքեանց։ Ընդ երգս ազգային ամենայն ոք ի ներկայից ունկնդրեցին մեծաւ հաճոյանաւք։ Ի վերջոյ ընթերցուածոց եւ երգոց ելին ի բեմ եւ ներկայացուցին զանազան պարս ազգային, որոց ամենայն ոք ի ներկայից մեծաւ հաճոյանաւք ունկնդրեցին։ Ընդ երգս եւ պարս ազգային ամենայն ոք ի ներկայից մեծաւ հաճոյանաւք ունկնդրեցին։ Ընդ երգս եւ պարս ազգային ամենայն ոք ի ներկայից մեծաւ հաճոյանաւք ունկնդրեցին։

ՀՈՒՆՈՒՍԿԱՆ ԴԱՒԹԻՒՆ

Ընդ ձմեռային ժամուն տեղի ունեցաւ հանդէս երաժշտական, յորում ներկայ էին եւ Ա. Տէրութիւնք։ Ընդ այլ եւ այլ կտորս երաժշտական ներկայացան եւ երգք ազգային, որոց մեծ մասն ի գրչէ Ռ. Մելիքեանց։ Ընդ երգս ազգային ամենայն ոք ի ներկայից մեծաւ հաճոյանաւք ունկնդրեցին։ Ընդ երգս եւ պարս ազգային ամենայն ոք ի ներկայից մեծաւ հաճոյանաւք ունկնդրեցին։ Ընդ երգս եւ պարս ազգային ամենայն ոք ի ներկայից մեծաւ հաճոյանաւք ունկնդրեցին։

ՅԱՅՏՆԻ ԼԻՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՈՒՆ

Ա՛ն ճշ.—Փոսը ի մեծ փոսի փոխարէն եւ այլ տպագրական սխալներ։

Ցաւագին սիրտ է ուրիշի սիրոյ մեռնիլ եւ ոչ ոքի ցաւ չի պատճառել։

Ս ի ր ա կ ա ն ։

Ցաւագին սիրտ է ուրիշի սիրոյ մեռնիլ եւ ոչ ոքի ցաւ չի պատճառել։

Ս ի ր ա կ ա ն ։

Ցաւագին սիրտ է ուրիշի սիրոյ մեռնիլ եւ ոչ ոքի ցաւ չի պատճառել։

Ս ի ր ա կ ա ն ։

ԽԻՐԱՏԻԿ, 30 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1882
Հրատարակիչ եւ խմբագիր Ե. Տէր-Յովհաննիսեան։

Խմբագրատունը բացուած է ամեն օր առաւօտեան 11—2 ժամը միջօրէից յետոյ։

Ծանուցմունք ի տպագրութիւն ընդունի միայն խմբագիրն եւ ոչ ոք ուրիշ։ Ձեռագրեալ գրուածք չեն վերադարձուիր։

Ամսագրիս գինն է՝ Ամսական 5 ռուբլի։
Տարեկան կամ վեցամսեայ բաժանորդագրութիւնք չեն ընդունիր։

Հրատարակութեան գումարն է՝ տարեկան 10 ռուբլի։
Հրատարակութիւնք ուղղել՝ Խմբագրատուն «Խիրատիկ»։

Ցանկացողք յայտնել իրենց հասցէն եւ ուղարկել փոստային թղթակցութիւնք՝ Ե. Տէր-Յովհաննիսեանի անունով։

Ընդունելի համարուելով իրաւաբանական տեսակէտով՝ Ե. Տէր-Յովհաննիսեան։

Ա. Ալեքսանդրեան։

ՏԻՐՈՒՀԻՆ ՊԱՀԱՊԱՆԻ

Տիրուհին պահպանի զիս ամենայն չարեաց եւ ամենայն վտանգաց։ Տիրուհին պահպանի զիս ամենայն չարեաց եւ ամենայն վտանգաց։ Տիրուհին պահպանի զիս ամենայն չարեաց եւ ամենայն վտանգաց։

ՎՃՌԱԾՈՑ

Ընդունելի Ընդհանուր ժողովոյ «Ընդհանուր Ընկերութեան Ազգային Վաճառականաց» (Վենետիկ) 3 Յունուար։

Ընդունելի Ընդհանուր ժողովոյ «Ընդհանուր Ընկերութեան Ազգային Վաճառականաց» (Վենետիկ) 3 Յունուար։

Ընդունելի Ընդհանուր ժողովոյ «Ընդհանուր Ընկերութեան Ազգային Վաճառականաց» (Վենետիկ) 3 Յունուար։

ԴՎՑՊԵՑՈ

Ընդունելի Ընդհանուր ժողովոյ «Ընդհանուր Ընկերութեան Ազգային Վաճառականաց» (Վենետիկ) 3 Յունուար։

Ընդունելի Ընդհանուր ժողովոյ «Ընդհանուր Ընկերութեան Ազգային Վաճառականաց» (Վենետիկ) 3 Յունուար։

Ընդունելի Ընդհանուր ժողովոյ «Ընդհանուր Ընկերութեան Ազգային Վաճառականաց» (Վենետիկ) 3 Յունուար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Ի՛ՆՉՊԷՍ ԵՂԱՒ, ՈՐ ԱԲԴՈՒԼԱՀՄԱՆ-ՓԱՇԱՆ ԹԻՒՐՔԻԱՑԻ ԱՌԱՋԻՆ ՊԱՇՏՕՆԵԱՆ ԴԱՐՁԱՒ·

Շատերը խոր մտածում են և չեն գտնում այն շարժառիթները, որոնք օգնեցին Աբդուլլահմանա-փաշային մեծ-վէզիր դառնալու, շատ են խօսում այդ մասին քաղաքական զանազան հայեցակէտից, բայց նրա մեծ-վէզիր դառնալու բուն պատճառի մասին այսպէս են գրում, «Köln. Zeit.»-ին մօտիս ամսին.—Արդէն երկու ամիս է, որ Աբդուլլահմանը յաճախում է կայսերական պալատը, գլխաւորապէս այդ պարտական է նա նախկին «Միւհիւրդար» (ննիք պահողի) Մահմուդի յանձնարարութեան, և նա հաճելի էր սուլթանին, որը նրա մասին այս խօսքերն էր ասում. «ես ինչո՞ր նրան հարցրի, իմ ամեն մէկ հարցմունքին պատասխան ունէր»: Բայց նա, այդ ըստ-ինքեան հասկանալի է, ունէր և իւր թշնամիները և նախանձողները: Ուստի երբ Սայիդի ընկնելուց վերջը խօսում էին, թէ Աբդուլլահմանն այժմ մեծ-վէզիր պէտք է դառնայ արդեօ՞ք, այն ժամանակ սրանք նրան դէմն էին գործում, և ապացուցանելու համար, որ նա անընդունակ մարդ է, նրանք առաջարկեցին սուլթանին նրան մի կերպ քննելու: Սուլթանը պէտք է ծածկուէր մի պատնէշի (շիրմ) ետևը և արքունի պալատի աստիճանաւորները Աբդուլլահմանին մի տեխնիկական հարց պէտք է առաջարկէին: Այդպէս էլ արեց սուլթանը· նա քաշուեցաւ պատնէշի ետևը: Աբդուլլահմանը եկաւ և նրա առջևը դրին Դերկիոս լճից դուրս բերելու ջրանցքի մասին նախագծերը: Նա թղթերին նայելով իւր կարծիքը յայտնեց· «Այս խոչ լաւ է, բայց դրա դէմ կարելի է այս և այն մէջ բերել, ինչպէս և դրա լաւ կողմերի մասին, բայց միւս կողմից պէտք է մի քանի կէտերի փոփոխութիւնը առաջարկել· եթէ համաձայնուել նախագծի հետ ինչպէս որ այժմ կայ, կարող է դրանից յետոյ շատ դժուարութիւններ ծագել և այլն»: Նա յետոյ շարունակեց Համբօ թէ Դմբօ, երևի կը նշանակէ Համբակ, իրաւ որ կատարեալ իմաստակ, որ «Արձագանքն» անում է խայտառակ·

Ջը գիտեմ ինչ խորհուրդ ունի Միւռոն օրհնութեան առիթով գրուած յօդուածը, այդ իմաստակ գրուածը, մնծամիտ թէ տակաւ խելքի վիժածը·

Սկիզբն է բանաստեղծական, վերջն է անմտական· 16-ին մայիսի քաղցր է էջմիածնի զանգակների ձայնը, առում է Համբօն, որ հայ բարեպաշտ ժողովրդեան ծանուցանում է սուրբ Միւռոնի օրհնութիւնը, հայ ազգի պարծանքն ու մեծ սրբութիւնը, այդ անձեռնմխելի հնութիւնը, որ հասցնում է մեզ մինչև սուրբ Լուսաւորչի օրերը, հայ եկեղեցու հնութեան գաղերը, որ ժամանակից և ոչ իսկ յիշատակ ունին ուրիշ քրիստոնեայ չատ ազգերը և եթէ ունենային այդ գաղերի մնայորդները, ինչպէս սուրբ կը պաշտէին նոցա փոշիները, իսկ մեր իմաստակները նակից նա, բայց գլխաւոր բանը այն է, արդեօ՞ք սուլթանը իւր կարծիքը յայտնել է արդէն, որովհետև նրա կարծիքը վճռում է գործը արդէն և նա այնքան նշանաւոր է, որ ես իմ դիտողութիւնս պէտք է թողնեմ, ազիրամիլուկու միւլ հէամուն» (ըստորում թագաւորները նախանմութիւնից ներշնչուած են) ասում է Ղուրանը:

Պալատականները համոզուածէին, որ Աբդուլլահմանը սուլթանի ներկայութեամբ իրեն խայտառակել է· բայց սուլթանը այս մարդու վերջին խօսքերի վերայ էր իւր ուշադրութիւնը դարձրել, և դրանք նրան այնպէս դուր եկան, որ նա իսկոյն նրան մեծ-վէզիր նշանակեց:

Ուրիշ տեսակ պատմութեան նայելով, սուլթանը պատահմամբ ներս է մտնում այն ժամանակը, երբ Աբդուլլահմանը խօսում է պալատականների հետ և հէնց վերջին այն խօսքերն է լսում, որ ասում է թէ «ըստորում թագաւորները նախանմութիւնից ներշնչուած են»:

Ինչ որ էլ լինի, Աբդուլլահմանի թշնամիները նրա համար ճշմարիտ գեղեցիկ փոս են փորել, և որ նա թոյլ տուեց, որ իրեն այդ գարանի մէջ ձգեն, այդ ցոյց է տալիս նրա խորամանկութեան աստիճանը: Այն յաջողութիւնը, որ Աբդուլլահմանը իւր վերջին խօսքերովը ունեցաւ, ցոյց է տալիս թէ՝ նրան պաշտօնի կանչելով ի՞նչ է սուլթանի իսկական մտադրութիւնը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Միջազգային հեռագրական գործակալութեանը» Պետերբուրգից հեռագրում են, որ լուր է տարածուել, թէ աշնանը պետական խորհուրդը կը վերաքննէ մամուլի վերաբերեալ օրէնքները: վերաքննում են ապօրինի ծնուածների վերաբերեալ օրէնքները·

—

Կայսրը հրաւիրուած է Բէռլին կնքահայր լինելու նոր ծնած պրուսական իշխանին: Կայսրը ուղարկում է մեծ իշխան Սէրգէի Ալէքսանդրովիչին իրեն իւր ներկայացուցիչն Բէռլին կնունքին ներկայ գտնուելու·

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՆՁԱԿԻՑ գրում են.—Ամսոյս 21-ին երեկոյեան 20 րոպէ չարունակ ընկոյզի մեծութեամբ կարկտա նկու, որից այգիները սաստիկ վնասուեցան. գլխաւորապէս վնասուել են քաղաքիս հարաւային և արևելեան կողմում գըտնուած այգինները, իսկ միացեալը կամ բոլորովին անվնաս են մնացել, կամ վնասը քիչ է եղել· այնուամենայնիւ վնասը չատ մեծ պէտք է համարել· Չատսատ աղբիւրներից լսում ենք, որ կարկուտը աւելի մեծ վնաս է հասցրել քաղաքիս չրջակայ գիւղացիների արտերին:

***

Մեզ խնդրում են տպել հետևեալը.—«Թիֆլիսի ընկերութեան Հայերէն գրքերի հրատարակութեանն ընդհանուր ժողովը լինելու է այսօր կիւրակէ, մայիսի 30-ին առաւօտեան 11 ժամին պ. Արծրունու թատրոնում.

Ընդհանուր ժողովի պարապմանց առարկաները·

1) Խմբագրական մասնաժողովի զեկուցումը իւր գործունէութեան մասին·

2) Տարեկան հաշուի հաստատելը·

3) Վարչութեան և խմբագրական մասնաժողովի առաջարկութիւնը կանոնագրութեան մի քանի յօդուածների փոփոխութեան մասին·

4) Վարչութեան նախագահի, փոխ-նախագահի, քարտուղարի, գանձապահի և մէկ անդամի ընտրութիւնը պպ. Ա. Յովհաննիսեանի, Ն. Միրզոյեանի, Ա. Ռիշմիչեանի, Մ. Թաւադեանի և տիկին Եանգուլեանի փոխարէն·

5) Խմբագրական մասնաժողովի հինգ անդամների ընտրութիւնը, օր. Ն. Տէր-Մարկոսեանի և պպ. Յ. Զիլիսանեանի, Գ. Տէր-Աղեքսանդրեանի, Ս. Բաբայեանի և Ս. Պալասանեանի փոխարէն·

Ա) Ընկերութեան վճռանագրութեան 33 յօդուածի զօրութեամբ ընդհանուր ժողովը կայացած է համարւում, երբ ներկայ եղող անդամների թիւը թիֆլիսում գտնուող անդամների թուի $^1/_5$-ից պակաս չէ·

Բ) Փոփոխած կանոնագրութեան նախագիծը ընկերութեան անդամները կարող են նախապէս ստանալ պ. Յ. Տաուբեանի խանութում (Պալատի փողոց, տուն Յովհաննեանի)·

***

Որովհետև Թիֆլիսում մնացած եօթը հայ մշակները փաչաքէնդ գիւղից են, և այդ գիւղը գտնուում է Նոր-Բայազէտից երկու վերստ հեռու, այդ պատճառով խմբագրութիւնը խնդրում է Նոր-Բայազէտի ազգայիններից մանրամասն տեղեկութիւններ այդ եօթ մշակների ընտանիքների մասին, որ խմբագրութիւնը դրանց օգտին ստացած փողերը արտարութեամբ բաժանել կարողանայ, իմանալով թէ մնացած որբերի թիւը և թէ նրանց իւրաքանչիւրի կարողութեան կամ չքաւորութեան չափը·

***

ԱԼԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ մեզ գրում են.—Թեմական տեսուչ Պետր Գաւշեանի ներկայութեամբ նորընտիր պատգամաւորները ընտրեցին նոր հոգաբարձութիւն երկսեռ դպրոցների համար· Մի քանի անձինք նոր են և առանձին եռանդով էին ցանկանում մի քանի դպրոցական գործերում· Այժմ գործողը իրանք են, տեսնենք խօսքը և գործը իրար հետ կապված են թէ ոչ· Մի քանի ժամանակից յետոյ յուսով ենք, որ տեղեկութիւն կը տանք խմբագրութեանդ նրանց գործունէութեան մասին·

***

Պ· Ղ· Աղայեանը մեզ գրում է·—Այս ամառ լինելի ընդհանուր ուսուցչական ժողովը չատ է ուշ սկսում· Գործադիր յանձնաժողովը երեք յարգելի պատճառներ է ունեցել դորա համար, բայց ինչ էլ եղած լինի՝ այդ պատճառները, կարող չեն այն նիւթական և բարոյական վնասի առաջքն առնել, որ կարող է հասնել մեր՝ գաւառական դպրոցներին եթէ նոցա տեսուչներն ու վարժապետները օգոստոսի քսանին արդէն իրանց պաշտօնատեղերումը չը լինեն· Ես իրաւունք չ'ունիմ ամենի փոխանակ խօսելու, այն էլ գուցէ այդքան ուշ, կարող եմ միայն այդքանն ասել, որ Ղարաբաղի ազգային դպրոցների վարժապետները չեն կարող մանակցել մեր ամենից համար կարևոր զգացված ժողովին, եթէ նա՝ չի վերջանայ օգոստոսի տասնհնգին·

***

ԱՂԷՔՍԱՆԴՐՕՊՕԼԻՑ մեզ գրում են.—Քաղաքային դպրոցում անցեալ տարի աւանդւում էր ֆրանսիական լեզուն իբրև նախապատրաստութիւն դեռ չ'եղած բէտլական դպրոցը մանելու· Դորա ծախսը դպրոցի վարչութիւնը չատ աչքատեց ձգել քաղաքի վերայ, բայց երբ վերջինը չը համաձայնեց, ապա ձգեց աշակերտների ծնողների վերայ· Այժմ այդ լեզուն էլ չէ աւանդւում·

***

Նոյն տեղից գրում են.—Վերջապէս այստեղ պաշտօնապէս յայտնուեց· որ հոգաբարձու պ· Ցանովսկին բէտլական դպրոցի հիմնարկութեան հարցը ներկայացրել է զլխաւոր կառավարութեանը· Տեսնենք վերջը ինչ կը լինի·

***

Մենք ստացանք 120 ռ· փլատակների տակ մնացած եօթը հայ մշակների ընտանիքների օգտին հետևեալ հաղորդութիւնով.—Ամսոյս 22-ին պ· Ս· Ա· Լէքսանեանցի մօտ հրաւէրքի ժամանակ յօդուտ եօթը պանդուխտ հայ մշակների ընտանեանց հաւաքուեցաւ 120 ռ·:-Նուիրատուները են.—Մելիք Գարագոզեան, Միրզոյանց, Շահինեանց, Տէր-Ցակովբեան Աստուր, Տէր-Օհանեանց Աւետիս, Ալէքսանեանց Սարգիս, Հախվերդեանց Արտէմ, Միքայէլ Մաղաքեանց, Շխեանց Ղուկաս, Աբդուլ-Բազէն իւր ընկերներով, Սարգսեանց Դուրմարեանց, Գասպարեանց, Տէր-Կարապետեանց, Մելիք-Ազարեանց, Մելիք-Փաշայեանց, Նիկոլայ Փրիգոնեանց, Զուրաբ Օգոյեանց, Մկրտիչ Ռոստոմեանց, Գարթֆելեանց, Արամեանց, Տէր-Միքայէլեանց, Ալէքսանդր Հէհուբեանց, Սաղօմիխով, Պաատեան Գուլսէթ, Հախնազարեանց Գէորգ·

***

Ուրբաթ, մայիսի 28-ին, Ռուսիայի փոստը չ'եկաւ· Չենք յիշում, որ մայիսի վերջերին էլ եղանակները երթևեկութիւնը դժուարացնում լինէին· Այս տարուայ ձմեռը կարծէք թէ դեռ չարունակել է ուզում· Մէկ օր գեղեցիկ արեգակ, մինչև անգամ չոգ է լինում, միւս օրը կրկին ցուրտ, անպէտան օրերը հետևում են միմեանց· Սև ծովի վերայ էլ փոթորիկները չեն վերջանում·

Խմբագիր Պ· ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ
Հրատարակիչ Հ· ԵՆՖԻԱՃԵԱՆՑ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՈՒՍՈՒՄՆԱՐԱՆԸ

Կվիւչարովի և Զագումէննօյի (երբեմն Տէր-Ցակոբովի)·

Այժմ իսկ սկսում է ընդունել ԵՐԵԽԱՆԵՐ, որոնք կամ շատ քիչ և կամ բնաւ չեն խօսում ռուսերէն, գործնականապէս վարժելու համար այս լեզուի մէջ և նախակրթական ուսուցման համար·

Սօլոլակ, Սադօվայա փողոց, տուն № 38· 1—6

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ-ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑՈՒՄ հոգաբարձական խորհրդարանի մէջ յունիսի 2-ին երեկոյեան 8 ժամին, կ'լինի 4-րդ անգամ ձմեռուդ (առանց կրկնաձրդի) կապալով տալու ներսիսեան **ՀԻՆ-ԴՊՐՈՑԻ ՎԵՐՆԱՅԱՐԿԸ**, որ բաղկացած է մի մեծ **ԴԱՀԼԻՃԻՑ**, ուր յարմար է կօնցէրտներ տալ, և 11 ընդարձակ **ՍԵՆԵԱԿՆԵՐԻՑ**, և սրանց մէջ ամբողջ երկարութեան վերայ կայ **ԿՕՐՐԻԻՕՐ**·

ՆԵՐՍԻՍԵԱՆ ՀԱՅՈՑ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀՈԳԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑԻՆ հոգաբարձական խորհրդարանի մէջ նշանակուած ձմեռուդը մայիսի 26-ին, մոմավաճառութիւնը կապալաւ տալու համար, յետաձգուում է և լինելու է առաջիկայ յունիսի 2-ին, երեկոյեան 8 ժամին:

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ 29-го Мая 1882 г.

Տպարան Մ· Ռոստոմեանց և ընկ·